

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Aurelia împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil,

împotriva deciziei din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-1104/22
NR. PIGD 2-21004599-01-3ra-21022022)*

Examinarea superficială a cauzei. Instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material. Aplicarea art. 39 alin. (1)-(3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția în vigoare după emiterea actului contestat

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – M. Gandrabur
Curtea de Apel Chișinău – A. Minciuna, V. Negru, E. Palanciuc

30 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Autoritatea Națională de Integritate,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 12 ianuarie 2021, Mocanu Aurelia a depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020.

2. În motivarea acțiunii depuse, reclamanta a indicat, că prin actul de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020, întocmit de către inspectorul de integritate al Inspectoratului de integritate, Ivanov Natalia în urma controlului respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către Mocanu Aurelia, director al IP Gimnaziul „Viorel Cantemir” din sat. Sofia, raionul Drochia, s-a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nedeclararea în termenul legal a conflictelor de interese, nesoluționarea conflictelor de interese reale și încheierea/semnarea actelor juridice. Totodată, s-a decis decăderea Aureliei Mocanu din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani și înscrierea în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa funcție publică sau de demnitate publică. Prin același act, inspectorul de integritate a decis sesizarea Direcției Educație a Consiliului Raional Drochia în vederea inițierii procedurii de încetare a raporturilor de muncă ori de serviciu cu Mocanu Aurelia, din funcția de director al Instituției Publice Gimnaziul „Viorel Cantemir”, satul Sofia, raionul Drochia.

3. A relatat reclamanta că cu concluziile și deciziile conținute în actul de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020, recepționat la 23 decembrie 2020, nu este de acord, a apreciat respectivul act administrativ drept unul neîntemeiat și ilegal. Controlul și actul de constatare contestat al inspectorului de integritate se circumscriu faptului încheierii la 20 iulie 2020, a contractului nr. 32 pentru achiziționarea mărfurilor în sumă de 1 357,71 de lei, precum și a contractului nr. 23 din 10 august 2020, pentru achiziționarea mărfurilor în sumă de 9 517,70 de lei, încheiate între IP Gimnaziul „Viorel

Cantemir” și SRL „Diripio-Farm”. Din partea Instituției Publice, contractele au fost semnate de Mocanu Aurelia, iar din partea SRL „Diripio-Farm”, de către Buzila Ovidiu, între persoanele menționate existând cu adevărat o relație apropiată mamă-fiu.

4. A invocat reclamanta, că contractul nr. 32 din 20 iulie 2020, a avut drept obiect procurarea de către IP Gimnaziul „Viorel Cantemir” a unei unități de termometru digital infraroșu și 21 bucăți de măști medicinale, iar contractul nr. 23 din 10 august 2020, a substanțelor dezinfectante, mănuși, halate de unică folosință și bonete. Respective produsele au fost procurate în contextul stării de urgență în sănătate determinate de pandemia COVID-19 și executării prescripțiilor sanitare privind pregătirea instituției publice nominalizate în vederea redeschiderii anului de învățământ.

5. A susținut că, IP Gimnaziul „Viorel Cantemir” din sat. Sofia, raionul Drochia, este o instituție de învățământ, aflată la autogestiune financiară, iar potrivit pct. 53 al Regulamentului intern de organizare și funcționare al instituției organ de control, cu rol de decizie în domeniul administrativ, căruia i se supune directorul instituției, este Consiliul de administrație. Decizia de a încheia contractele nominalizate cu SRL „Diripio-Farm” a fost luată în acest caz de către Consiliul de administrație, iar Mocanu Aurelia a semnat contractele menționate în vederea executării deciziei adoptate.

6. A opinat că SRL „Diripio-Farm” este societatea comercială care gestionează farmacia locală din sat, lipsind alte oferte de furnizare a unor produse similare, la preț și cantitățile necesare. Despre faptul că administratorul SRL „Diripio-Farm” este fiul Aureliei Mocanu, atât membrii Consiliului de administrație a IP Gimnaziul „Viorel Cantemir”, cât și conducerea Direcției de Educație Drochia au cunoscut. Circumstanțele menționate sunt probate prin înscrisurile prezentate inspectorului de integritate și anexate la dosarul de control, dar și de către martorii Filip Lilia, președinta Consiliului de administrație, precum și de către Recean Ion, șeful Direcției de Educație Drochia, a căror audiere a fost solicitată în fața instanței de contencios administrativ.

7. De asemenea, a mai indicat că tranzacțiile supuse controlului reprezintă, conform prevederilor art. 2 din Legea nr. 131/2015, contracte de achiziții publice de valoare mică, pe când, scopul mecanismului de declarare și control a intereselor personale este, în sensul art. 1 alin. (2) a Legii nr. 133/2016, prevenirea și combaterea îmbogățirii nejustificate. Astfel, nici reclamanta și nici membrii familiei sale, cât și alte persoane terțe, careva beneficii materiale nu au avut, iar în raport cu valoarea produselor procurate, profit esențial nu a obținut nici SRL „Diripio-Farm”.

8. A solicitat, Mocanu Aurelia, anularea actului de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020.

POZIȚIA INSTANȚEI DE FOND

9. Prin hotărârea din 19 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Mocanu Aurelia împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020.

10. În susținerea poziției sale instanța de fond a reținut că Mocanu Aurelia a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese, în conformitate cu art. 12 alin. (10) din Legea privind declararea averii și intereselor personale. Declarațiile privind conflictele de interese reale nu au fost efectuate. Conform extrasului din Registrul de Stat al Populației, rezidă cu certitudine relația mama-fiu dintre Mocanu Aurelia și Buzila Ovidiu, acest fapt fiind recunoscut de însăși reclamantă.

11. A mai indicat că, interdicția de exercitare a funcției publice sau a funcției de demnitate publică pe o perioadă de 3 ani a fost aplicată în condițiile prevăzute de art. 23 alin. (6)-(8) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale.

12. Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 02 noiembrie 2021, Mocanu Aurelia a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 19 octombrie 2021, solicitând casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii depuse de Mocanu Aurelia

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

13. Prin decizia din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de către Mocanu Aurelia. S-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 19 octombrie 2021, și s-a emis o nouă hotărâre prin care, s-a admis acțiunea depusă de Mocanu Aurelia și s-a anulat actul de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020, întocmit de către Autoritatea Națională de Integritate în privința Aureliei Mocanu.

14. Pentru a se pronunța astfel, instanța de apel a reținut că actul de constatare este neîntemeiat din motiv că, inspectorul de integritate a omis să-și motiveze decizia de a o decădea pe Aurelia Mocanu din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare. La caz,

inspectorul de integritate a omis să verifice, dacă prin încheierea contractelor, Mocanu Aurelia și-a exercitat în mod parțial atribuțiile de serviciu și dacă, aceasta ar fi avut vreun interes personal în emiterea actelor respective.

15. A mai susținut instanța de apel că din analiza actului de constatare întocmit în privința Aureliei Mocanu, nu rezultă că inspectorul de integritate ar fi examinat situația prin prisma principiului proporționalității, atunci când a dispus aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea regimului juridic al conflictului de interese. Din mai multe acte de constatare emise de Inspectoratul Național de Integritate, rezultă că, inspectorii de integritate nu au aplicat sancțiuni precum decăderea persoanei din exercitarea unei funcții și înscrierea acesteia în Registrul de stat al persoanelor, care au interdicție de a ocupa o funcție publică de demnitate publică.

16. A mai indicat Curtea de Apel Chișinău că, controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese inițiat de inspectorul de integritate, urmează să se realizeze cu respectarea strictă a dispozițiilor Codului administrativ, în special, cu respectarea termenului de efectuare a controlului și respectarea drepturilor persoanei supuse controlului. Prin urmare a constatat că inspectorul de integritate a încălcat termenul de efectuare a controlului inițiat în privința Aureliei Mocanu.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN RECURS

17. La 13 octombrie 2022, Autoritatea Națională de Integritate a depus de recurs împotriva deciziei din 22 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi decizii de respingere a acțiunii.

18. În motivarea recursului, a invocat că argumentele instanței de apel ce țin de depășirea termenului finalizării procedurii administrative, sunt neîntemeiate și irelevante.

19. A invocat recurenta că, Inspectorul de integritate a exercitat atribuțiile funcționale în conformitate cu legislația în vigoare (în redacția aplicabilă la data desfășurării controlului), respectând art. 19, art. 35 - art.39 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, art. 23 alin. (4), (6) și (8) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale prin care, în limita cadrului normativ existent a inițiat controlul respectării regimului juridic al conflictelor de interese, control care s-a finalizat cu emiterea actului de constatare nr. 307/21 din 18.12.2020.

20. A mai susținut recurența că nu pot fi reținute interpretările cu privire la depășirea termenului finalizării procedurii administrative, interpretare, pe care o consideră drept una greșită și irelevantă, neaplicabilă speței judecate, deoarece potrivit prevederilor art. 27 din Codul administrativ al RM în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil. Autoritatea la emiterea actelor de constatare se ghidează de prevederile normelor speciale, care la momentul emiterii actului administrativ contestat nu prevedea expres un termen de efectuare a controlului și anume reiterează asupra Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale și Legea nr. 82/2017 integrității.

21. Recurența a remarcat că, decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece nu a stabilit pe deplin circumstanțele de fapt și de drept ce țin de apariția încălcării regimului juridic al conflictului de interese. Astfel, consideră că, instanța de apel nu a apreciat corect împrejurările cauzei, probele dosarului și concluziile expuse sunt în contradicție cu materialele dosarului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

22. Potrivit art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023),

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

23. Art. 195 din Codul administrativ relevă că:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.”

24. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ reglementează că:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

25. Art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului) prevede că:

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea

deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

26. În acord cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ,

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

27. Conform art. 247 din Codul administrativ,

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

28. Conform art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ,

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul și menține hotărârea și/sau decizia; admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.”

29. În conformitate cu art. 194 alin. (2) din Codul administrativ,

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

30. Aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care reglementează că

„Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

31. Art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, stipulează că,

„Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

(2) instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

(3) Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.”

32. Potrivit art. 36 din Codul administrativ,

(1) Instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat.

(2) Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

33. Conform art. 10 alin. (1) din Legea nr. 133/2016 și art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132/2016,

„Autoritatea Națională de Integritate are atribuția de a controla averile și interesele personale ale subiecților declarației, atât din proprie inițiativă, cât și la sesizarea unor persoane fizice sau juridice. ANI are rolul de a verifica respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

34. Articolul 37 din Legea nr. 132/2016 prevede că

„Inspectorul de integritate poate emite un act de constatare dacă se constată nedeclararea și nesoluționarea unui conflict de interese sau implicarea într-o decizie cu încălcarea prevederilor legale privind conflictul de interese, conform art. 38 alin. (1) lit. a) din aceeași lege.”

35. Conform art. 23 alin. (4), (7) și (8) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat,

„Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

Autoritatea Națională de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, care este publicat pe pagina web oficială a Autorității.”

36. Conform art. 39 alin. (1)-(3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat,

În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și îl trimite instanței judecătorești spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravențional al Republicii Moldova.

Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămâne definitiv, Autoritatea sesizează în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

Sanctiunea disciplinară poate fi aplicată după rămânerea definitivă a actului de constatare, în condițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară.”

37. Art. 39 alin. (1)-(3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția în vigoare după emiterii actului contestat (aplicat greșit de către instanța de apel), prevede că

„În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate: încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sanctiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică; b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută. Dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

38. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că la caz, copia deciziei a fost notificată recurentei la 15 septembrie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d. 113).

39. La 13 octombrie 2022, Autoritatea Națională de Integritate, a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel.

40. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că la depunerea recursului, recurenta a respectat termenele prevăzute la art. 245 din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului).

41. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III-a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia.

42. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

43. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate, prin încheierea din 25 ianuarie 2023, recursul depus, l-a numit pentru examinare în fond.

44. În conformitate cu prevederile art. 193 alin. (3), (3¹) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

45. De asemenea, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești) nr. 224 din 31.07.2024 (în vigoare 16.08.2024), art. 13 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr. 64 din 30.03.2023 (în vigoare 06.04.2023), s-a completat cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins: Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componentă, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.

46. Verificând decizia din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Completul de judecată consideră că acesta este admisibil și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond, din următoarele considerente.

47. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, întrucât argumentele expuse au fost formulate cu suficientă claritate. La cazul din speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar. Recurenții au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele părților adverse.

48. Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza *Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

49. Instanța de recurs reține că, Mocanu Aurelia apreciind nelegală soluția Autorității Naționale de Integritate, contestă actul de constatare invocând că, inspectorul de integritate nu a aplicat legislația care reglementează această situație juridică în vigoare la momentul investigației.

50. Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că soluția instanței de apel este greșită, și emisă cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

51. La caz, se constată că, Mocanu Aurelia, exercitând funcția de director al IP Gimnaziul ”Viorel Cantemir”, având interes personal rezultat din relația cu persoana apropiată (fiul Buzila Ovidiu), a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nedeclararea în termenul legal a conflictelor de interese în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. a) și lit. b) și art. 12 alin. (5) și (7) din Legea privind declararea averii și intereselor personale; nesoluționarea conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 14 alin. (2)-(4) din Legea privind declararea averii și intereselor personale; încheierea/semnarea actelor juridice - contractele nr. 32 din 20 iulie 2020 și

nr. 23 din 10 august 2020 pentru achiziționarea mărfurilor medicale, fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese, în conformitate cu art. 12 alin. (10) din Legea privind declararea averii și intereselor personale.

52. Astfel, prin Actul de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020, Autoritatea Națională de Integritate, a decis:

1. Se sesizează Direcția Educație a Consiliului Raional Drochia, în termen de 5 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea inițierii procedurii de încetare a raporturilor de muncă ori de serviciu cu dna Mocanu Aurelia, din funcția de director al IP Gimnaziul "Viorel Cantemir", sat. Sofia, r-nul. Drochia.
2. Se decede Mocanu Aurelia din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani din data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.
3. Se înscrie Mocanu Aurelia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică din data destituirii din funcția publică sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.
4. Se aduce la cunoștință dnei Mocanu Aurelia actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta, în termen de 15 zile de la primirea acestuia, în instanța de contencios administrativ (mun. Chișinău, str. Kiev 3, Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)).

53. Deci, Mocanu Aurelia, fiind subiect al declarării, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese manifestat prin nedeclararea în conformitate cu art. 12 alin. (4) lit. a) și lit. b) și art. 12 alin. (5), (7) din Legea privind declararea averii și intereselor personale, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării șefului ierarhic superior sau organului ierarhic superior (la caz Direcția Educație a CR Drochia), despre conflictele de interese în care se afla; nesoluționarea conflictelor de interese reale în conformitate cu art. 14 alin. (2)-(4) din Legea privind declararea averii și intereselor personale; încheierea/semnarea contractelor de achiziționare a mărfurilor (serviciilor) nr. 32 din 20 iulie 2020 și nr. 23 din 10 august 2020, care vizează o persoană apropiată: fiul Buzila Ovidiu, fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese, în conformitate cu art. 12 alin. (10) din

Legea privind declararea averii și intereselor personale. Declarațiile privind conflictele de interese reale nu au fost efectuate. Conform extrasului din Registrul de Stat al Populației, rezidă cu certitudine relația mama-fiu dintre Mocanu Aurelia și Buzila Ovidiu, aceste fapt fiind recunoscut de însăși reclamantă.

54. Conform art. 23 alin. (7) și (8) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

55. În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.

56. În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate supra, instanța de recurs notează că instanța ierarhic inferioară constatând încălcarea regimului conflictelor de interese, prin nedeclararea și nesoluționarea conflictelor de interese de către Mocanu Aurelia, neîntemeiat a anulat actul de constatare menționat.

57. Drept urmare, potrivit pct. 93 al Regulamentului - tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr. 235 din 25 martie 2016, directorul exercită conducerea executivă a instituției, în conformitate cu atribuțiile conferite de lege, cu hotărârile Consiliului de administrație al instituției, precum și alte reglementări legale. În conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, Mocanu Aurelia, exercitând funcția de director al

instituției de învățământ secundar, ciclul I — gimnaziu, deține calitatea de subiect al declarării averii și al intereselor personale.

58. Astfel, prin Ordinul nr. 30-P din 27.07.2017 a Direcției Învățământ a Consiliului Raional Drochia „Cu privire la numirea în funcție”, Mocanu Aurelia a fost numită în funcția de director al I.P. Gimnaziul „Viorel Cantemir” din sat. Sofia, r-nul Drochia pe o perioadă de 5 ani, în acest sens fiind încheiat Contractul individual de muncă, nr. 11 din 27.07.2017. La data de 02.12.2019, prin Ordinul nr. 195-P din 02.12.2019 a Direcției Educație a Consiliului Raional Drochia „Cu privire la modificarea CIM”, a fost modificat contractul individual de muncă al intimatei, Mocanu Aurelia prin completarea acestuia cu aspectele ce țin de asigurarea consecvenței și transparenței în tratarea și soluționarea conflictelor de interese.

59. Prin urmare, la data de 02.12.2019 între Direcția Educație Drochia și Mocanu Aurelia a fost încheiat Acordul adițional privind modificarea contractului individual de muncă, nr. 193 din 02.12.2019. În aceeași zi, șeful Direcției Educație a Consiliului Raional Drochia a aprobat Fișa postului dnei Mocanu Aurelia, unde, la rubrica „Responsabilități”, dumea ei a devenit responsabilă și de respectarea regimului juridic al conflictelor de interese prin raportarea imediată a apariției acestora.

60. Urmare a examinării proceselor-verbale ale Consiliului de Administrație al I.P. Gimnaziul „Viorel Cantemir”, nr. 10 din 10.07.2020 și nr. 11 din 24.08.2020, inspectorul de integritate a reținut că, conform pct. 50 din Regulamentul intern de organizare și funcționare al I.P. Gimnaziul „Viorel Cantemir”, anul de studii 2019-2020, Consiliul de Administrație este unul din organele de conducere ale instituției de învățământ, cu rol de decizie în domeniul administrativ al instituției, căruia i se supune directorul instituției.

61. Or, în cazul din speță Mocanu Aurelia deținând funcția de director al I.P. Gimnaziul „Viorel Cantemir” din sat. Sofia, r-nul. Drochia, la data de 20.07.2020, a încheiat contractul nr. 32, pentru achiziționarea mărfurilor în sumă de - 1357,71 de lei, iar la data de 10.08.2020 a încheiat contractul nr. 23 pentru achiziționarea mărfurilor în sumă de - 9517,70 de lei, ambele fiind încheiate cu SRL „Diripio-Farm”, a cărui director este dl. Buzila Ovidiu - fiul acesteia, în sensul dat fiind anexate copiile contractelor prenotate.

62. Instanța de recurs reține că, din momentul emiterii deciziei de către Consiliul de administrație al I.P. Gimnaziul „Viorel Cantemir” și până la semnarea/încheierea contractului de achiziționare a mărfurilor nr. 32 din 20.07.2020, reclamanta a avut suficient timp de a se conforma prevederilor art. 12 alin. (3)-(5) ale Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, măsură care, din varii motive, nu a fost întreprinsă de către aceasta.

63. Drept urmare, inspectorul de integritate nu a contestat faptul, că Mocanu Aurelia a executat deciziile Consiliului de administrație al instituției de învățământ pe care o conduce și care la data de 10.07.2020, a decis asupra procurării în regim de urgență a măștilor de protecție și a unui termometru de la farmacia din localitate, ci faptul că dumneai, în mod arbitrar, a decis să sfideze obligația legală în materie de respectare a regimului juridic al conflictelor de interese.

64. Instanța de recurs evidențiază că, prin acțiunile sale reclamanta a încălcat și prevederile art. 14 din Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017. Potrivit art. 3 din Legea prenotată, Mocanu Aurelia, prin funcția ocupată, deține și calitatea de agent public care, în conformitate cu art. 14 alin. (2), lit. a)-b) din aceeași lege, avea obligația să declare în scris, în termen de 3 zile, organului ierarhic superior despre conflictele de interese reale apărute în cadrul activității sale profesionale, explicând natura conflictelor de interese și cum acestea influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a atribuțiilor sale precum și să evite consumarea conflictelor de interese prin abținere de la exercitarea atribuțiilor sale în măsura în care acestea sunt amenințate de conflicte de interese, până la soluționarea acestora.

65. Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămâne definitiv, Autoritatea sesizează în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese. Sancțiunea disciplinară

poate fi aplicată după rămânerea definitivă a actului de constatare, în condițiile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară.

66. Cu referire la concluzia trasă de instanța de apel precum că inspectorul de integritate a omis să motiveze conflictul de interese, prin prisma principiul proporționalității, Completul de judecată reiterează că, prin modificările operate la Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17 iunie 2016, prin Legea nr. 130 din 7 octombrie 2021, inspectorul de integritate a fost investit de legiuitor cu dreptul discreționar care i-ar permite aplicarea anumitor măsuri, în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese.

67. Însă, la caz, sunt aplicabile prevederile până la modificări (art. 39 alin. (1)-(3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016), având în vedere că Actul de constatare a fost adoptat la 18 decembrie 2020.

68. În consecință, este cert că, la aplicarea măsurilor restrictive față de reclamantă-intimată, la punctele 2 și 3 din Actul de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020, Autoritatea Națională de Integritate a respectat procedura de emitere a actului administrativ, actul este emis de către un organ competent și în corespundere cu normele legii materiale aplicabile speței, nefiind constatată admiterea unor abateri la emiterea acestuia, legalitatea actului de constatare nefiind pusă la îndoială, iar contrariul nu a fost demonstrat în cadrul examinării cauzei.

69. Prin urmare, având în vedere natura abaterii, prejudiciul adus interesului public și funcției publice deținute, inspectorul de integritate întemeiat a ajuns la concluzia de a solicita încetarea exercitării funcției publice și de a o decădea din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pe o perioadă de 3 ani, din data eliberării din funcție, cu înscrierea acestuia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, din data eliberării sau destituirii din funcție.

70. Cu referire la concluziile instanței de apel precum că, inspectorul de integritate a încălcat termenul de efectuare a controlului inițiat în privința Aureliei Mocanu, instanța de recurs menționează că acesta nu poate fi reținut, deoarece nu este aplicabil speței. Iar conform prevederilor art. 27 din Codul administrativ al RM nr. 116/2018 în cazul în care prezentul cod sau

alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil.

71. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, Autoritatea Națională de Integritate la emiterea actului de constatare s-a ghidat de prevederile normelor speciale, care la momentul emiterii actului administrativ contestat nu prevedea expres un termen de efectuare a controlului: Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale și Legea nr. 82/2017 integrității.

72. Drept urmare, Completul de judecată, consideră neîntemeiată concluzia instanței de apel precum că, inspectorul de integritate a încălcat termenii de efectuare a controlului în privința reclamantei/intimatei, stabiliți de Codul administrativ, precum că, procedura de control urma a fi închisă în termen de 30 zile, dar totodată nu putea depăși 90 zile.

73. Instanța de apel nu a indicat care ar fi norma legală ce ar stabili că nerespectarea termenului desfășurării unei proceduri administrative ar duce în consecință la nulitatea actului administrativ final. Din sistemul reglementărilor instituite prin Codul administrativ nu se conturează o astfel de concluzie. Doar în situația unui viciu fundamental de procedură poate fi pusă problema valabilității unui act administrativ. Instanța de apel nu a motivat în ce măsură eventuala depășire a termenului unei proceduri administrative prevăzut de Codul administrativ ar fi afectat în esență drepturile reclamantei Mocanu Aurelia și implicit a viciat soluția finală adoptată. Or, Mocanu Aurelia a avut posibilitatea să participe activ la procedura de verificare, să-și prezinte poziția, să administreze probe, nu a fost limitat în careva drepturi pe perioada derulării controlului etc.

74. Totodată instanța de recurs a stabilit că, pentru actele de constatare ale inspectorilor de integritate, legea specială - Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prevede un șir de termeni de procedură realizați în interiorul procedurii administrative.

75. Respectiv, termenul de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și limitărilor a fost introdus prin Legea nr. 130 din 07.10.2021 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din data de 29.10.2021, prin care s-au operat modificări și completări la Legea nr. 132/2016 cu privire la

Autoritatea Națională de Integritate, art. 37 alin. (6) al Legii nr. 132/2016 – și a fost inclus termenul de 3 luni și 9 luni.

76. Prin urmare, având în vedere natura abaterilor, prejudiciul adus interesului public și funcției publice deținute, instanța de recurs constată că inspectorul de integritate întemeiat a ajuns la concluzia reținută prin Actul de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020 al Autorității Naționale de Integritate, prin care se confirmă existența conflictului de interese, precum și înscrierea Aureliei Mocanu în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, din data rămânerii definitivă a actului de constatare ori din data rămânerii definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

77. Or, conform materialelor cauzei s-a stabilit că la data de 07.10.2021 - a parvenit sesizarea din partea Direcției Generale Teritoriale Nord a CNA, la data de 17.10.2020 - a fost întocmit procesul-verbal de inițiere a controlului, la data de 23 noiembrie 2020 - a parvenit răspunsul din partea Președintelui Raionului Drochia, la data de 30.11.2020 - Mocanu Aurelia a fost invitată de către inspectorul de integritate pentru ași expune poziția, la data de 11.12.2020 - reclamanta, Mocanu Aurelia și-a prezentat opinia cu privire la acest fapt, și la data de 18.12.2020 a fost emis Actul de constatare nr. 307/21.

78. Drept urmare, prevederile legale nominalizate supra, stabilesc mai multe termene în cadrul cărora inspectorul de integritate urmează să efectueze anumite acțiuni, ceea ce a fost demonstrat prin argumentele invocate mai sus și materialul probatoriu anexat în prezenta cauză.

79. La caz, este cert că, actul de constatare nr. 307/21 din 18.12.2020 care reprezintă obiectul litigiului dat contestat de către intimata/reclamanta Mocanu Aurelia și anulat prin decizia Curții de Apel Chișinău a fost emis în conformitate cu legislația națională în vigoare cu respectarea cadrului legal existent.

80. Sintetizând cele reliefate supra instanța de recurs constată netemeinicia acțiunii reclamantei Mocanu Aurelia cu privire la anularea actului de constatare nr. 307/21 din 18 decembrie 2020, prin urmare netemeinicia deciziei instanței de apel.

81. Față de cele anterior expuse, constatând că actul administrativ contestat este întocmit cu respectarea dispozițiilor legale, existența stării de incompatibilitate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău și de a emite o decizie nouă prin care se menține hotărârea din 19 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Aurelia împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ.

82. În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) și art. 248 alin. (3) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate.

Casează decizia din 29 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, și emite o decizie nouă, prin care se menține hotărârea din 19 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Aurelia împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc